

Jaroslav Skála – přední bojovník proti alkoholismu

KÁŠ S.

Prakt. Léč. 2013; 93(2): 67–68

Český psychiatr docent MUDr. Jaroslav Skála měl nekompromisní přísné nároky na pacienty, vždy kladl důraz na dodržování léčebného režimu. Závislost je podle něj kombinací duševní poruchy a nedisciplinovanosti.

Český psychiatr, a přední bojovník proti alkoholismu, docent MUDr. Jaroslav Skála, se narodil 25. května 1916 v Plzni v nepříliš bohaté rodině. Vystudoval plzeňské gymnázium, kde maturoval v roce 1935. Nastoupil na pražskou lékařskou fakultu a současně studoval na Institutu tělesné výchovy a sportu. Tento dokončil v roce 1939. Medicínu však nestačil dokončit, přišla německá okupace a zavření českých vysokých škol. Nastoupil tedy jako učitel tělocviku na plzeňské reálce. Studium medicíny dokončil až po válce, promoval v roce 1946.

Chtěl pracovat nejprve na interní klinice a pak v Ústavu tělovýchovného lékařství, ale to se mu nepodařilo. Nakonec byl přijat na pražské psychiatrické klinice profesora Myslivečka, kde se stal brzy asistentem.

Z kliniky byl vyslán na mezinárodní konferenci o alkoholismu do Bruselu. To byl pravděpodobně hlavní impulz pro směřování jeho profesionální dráhy. Zde navázal kontakty s americkou skupinou Anonymních Alkoholiků (AA). Brzy potom jej to vedlo k zahájení léčby emetinem a inspirovalo i k založení skupiny KLUS (Klub lidí usilujících o střízlivost). Klub lidí usilujících o střízlivost sdružoval hlavně pacienty a absolventy odvykací léčby. Spolupráce s AA byla přerušena po únoru 1948 z ideologických důvodů.

Dr. Skála pokračoval dále v práci na psychiatrické klinice. V září 1948 zahájil činnost protialkoholního oddělení v budově vedle kostela sv. Apolináře. Začal s několika pacienty – alkoholiky z psy-

chiatrické léčebny. Toto pracoviště si získalo brzy mezinárodní pověst. Skála je vedl až do svého odchodu do důchodu v roce 1982. Vypracoval komplexní program léčení závislosti, a to nejen na alkoholu. Měl nekompromisní přísné nároky na pacienty, vždy kladl důraz na dodržování léčebného režimu. Závislost je podle něj kombinací duševní poruchy a nedisciplinovanosti.

V roce 1951 inicioval založení záchytné stanice a pak ji uvedl do provozu. Bylo to první zařízení tohoto druhu na světě. (Oddělení pro léčbu závislosti pokračuje i po odchodu doktora Skály ve své činnosti. Do roku 2010 jím prošlo již 5000 pacientů.) Docentem byl dr. Skála jmenován v roce 1990.

V letech 1966–1976 byl po dobu 10 let expertem Světové zdravotnické organizace.

Doktor Skála ale neskončil se svou prací odchodem do důchodu. Ještě před svým odchodem založil sekci pro otázky alkoholismu a jiných toxikomanií a v roce 1993 se stal spoluzakladatelem Společnosti pro návykové nemoci v rámci České lékařské společnosti J. E. Purkyně. V roce 2001 stál u zrodu Pražské vysoké školy psychosociálních studií, která se tak stala v naší zemi první soukromou vysokou školou zakončenou bakalariátem, která poskytuje vzdělání v tomto studijním oboru. Současně se stal i jejím rektorem. Kromě boje proti alkoholismu (také byl nazýván alkoholologem) miloval i psychoterapii, kterou označoval za své hobby.

Od roku 1953 pracoval v psychoterapeutické sekci Psychiatrické společnosti, v roce 1982 byl pověřen jejím vedením. Do roku 1994 stál v čele Společnost pro psychoterapii a rodinnou terapii, kterou spoluzakládal. Byl schopný autor a dobrý publicista. Napsal více než 140 odborných publikací, řadu popularizujících a jedny hezké paměti Lékařův

maraton (1998). Byl pohotový řečník a výborný organizátor, který dokázal současně zvládnout i několik funkcí, kterými byl pověřen.

Dalším jeho koníčkem byl sport. Od 12 let, kdy vstoupil do Sokola, se zúčastnil všech sletů a později spartakiád, aktivně do roku 1948. Věnoval se i lehké atletice, především běhu na delší trati, cyklistice a míčovým hrám. Byl i turista, rád cestoval, navštívil 36 zemí. V Mexiku dostal infarkt, dvakrát se musel podrobit totální endoprotéze pravého kyčelního kloubu, vždy s dobrým výsledkem. Všechny úrazy, operace snášel dobře, snad vzhledem ke své tělesné konstituci a trénovanosti.

Docent MUDr. Jaroslav Skála zemřel 26. listopadu 2007 v Praze ve věku 91 let.

NĚKOLIK ÚSMĚVNÝCH HISTOREK

I o docentu Skálovi se mi podařilo získat několik úsměvných historek, které uvádím.

- Docent Skála býval v mládí dosti silný piják. Tedy závislý nebyl, ale popíjel dost. A to až do svých 35 let.

Jednou přišel do služby k Arnoštovi rovnou po nějakém mejdanu na psychiatrické klinice. Sociální pracovnice léčebny, paní Arnoštka Maťová (jeho pozdější životní družka) se ho zeptala, zda už někdy přemýšlel o tom, že by jeho závislým pacientům mohly případně ty alkoholové výpary, které se kolem něj linou, vadit.

Doktor Skála se zamyslel, dlouho uvažoval a pak se rozhodl pro úplnou abstinenci. A zůstal u ní.

- Docenta Skálu se občas pokouší někteří pacienti přesvědčit, že na tom tak nezáleží, kdy a kde abstingují, a že mohou přitom dobře chodit do hospody a při černé kávě či minerálce tu posedět s přáteli a netrhat partu.

AKTUALITY/FEJETON/HISTORIE

Na to má pan docent protiargument: „Ten, kdo se chce odnaučit pít v hostinci, se podobá člověku, který chce manželskou věrnost prokazovat častou návštěvou nevěstince.“

• Jednou, bylo to již v době, kdy byl úplným abstinentem, se účastnil konference projednávající problematiku abstinence. Seděl o přestávce s kolegy z Anglie, Holandska a Itálie.

Angličan se přiznal, že kdyby on nepil, tak by ho pacienti pokládali za nemocného.

Holanďan se napije příležitostně. Kdyby však přišel do restaurace, kde by jej obsluhoval číšník, jeho bývalý pacient, tak by před ním rozhodně nepil.

A Ital se přiznal, že kdyby nepil, nevydržel by se svými kolegy.

A tak si pan docent Skála posmutněle připustil, že abstinenci dodržuje jen on sám.

• V léčebně pobýval jistou dobu i herec Otomar Korbelář. Skála o něm později vyprávěl, že on díky své popularitě dokázal k léčení přimět i pár dalších duší. A byl na to tak hrdý, že si ke konci léčení troufal i na docenta Skálu. Řekl mu: „Jaroušku, já už teďka budu abstinovat a budeme si tykat.“ Podával Skálovi ruku a drtil mu ji.

Skála počkal, až tlak povolí a pak odpověděl: „Pane Korbelář, my si tykat nebudeme. Vy mě budete potřebovat jako terapeuta a nebylo by dobré, kdybych byl Jarouškem. Tykat si budeme až za 10 let, když s tou abstinencí vydržíte.“

• Jiný umělec – Karel Gott – byl pozván jedním svým přítelem, bývalým Skálovým pacientem, aby účinkoval na večírku pro bývalé, či lépe řečeno t.č. uzdravené alkoholiky. Večírky pořádala docent Skála často a měly velký úspěch.

Gott neodmítl a vystoupil. Několik připravených písní mělo nadšený ohlas. Posлуhači se však dožadovali přídavku, a tak Gott přidal jednu z písní ze svého repertoáru: „Buď zdrav, kdo pěstuješ ty hrozny ve stráních, jsi přítel náš...“

Když dozpíval, nastalo rozpačité ticho. Žádný potlesk. Posлуhači se dívali po sobě i po docentu Skálovi. Tomu ztuhly rysy. S Karlem Gottem se pak rozloučil jen velmi chladně.

• Rodiče doktora Skály to neměli před válkou lehké, zvláště za hospodářské krize. Mladý Jaroslav Skála jako dorostenec běhal za atletický oddíl. A myslel si, že by potřeboval nové tepláky. Jeho otec mu v té době těch

50 korun na ně dát nemohl. To mladého Skálu moc mrzelo.

Až po několika desítkách let si Skála v Německu koupil krásné tepláky se vzorem, jaký měl i německý lehkootletický tým. Už nezavodil, ale měl z nich o to větší radost.

• V léčebně u Apolináře byl několik měsíců léčen asi 55letý pacient s Korsakovským syndromem (dominovala ztráta paměti na nedávné události). Když měl být propuštěn, vyjednal mu docent Skála pobyt v domově důchodců. A protože měl pacient z důchodu ještě v léčebně dost peněz, pustili ho v doprovodu jeho dcery, aby si koupil nový oblek a vše potřebné. Když se vrátil do léčebny, vypadal jak ze škatulky. Docent Skála mu řekl obdivně: „Vy jste dneska nověj.“

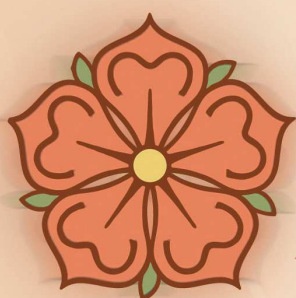
„Ale ne, pane doktore, já jsem Váš starěj pacient B. Už jsem tady 8 měsíců. Copak Vy si tady taky nic nepamatuujete?“

• A nakonec jeden z bonmotů docenta Skály.

„Naprostá abstinence nebo alkoholismus. Nic není mezi tím. Dovedete si představit ženu, která by byla jen trochu těhotná?“

MUDr. Svatopluk Káš, CSc.

Inzerce A131004543 ▼

*Dovolujeme si Vás pozvat na
Sympatibulum České společnosti pro sexuální medicínu:
XVIII. andrologické sympóziium a I. feminologické sympóziium
Setkání „CECSM - Central European Collaboration on Sexual Medicine“
31. 5. – 1. 6. 2013 Městské divadlo Český Krumlov*

Pořádá:

Česká společnost pro sexuální medicínu, člen European Society for Sexual Medicine,
Mladá fronta a. s. divize Medical Services.
Ve spolupráci se Sexuologickou společností ČLS JEP
a Okresním sdružením ČLK Český Krumlov.

Registrace a další informace naleznete na www.medical-services.cz

Generální partner:

Hlavní partneři:

Pracujeme společně pro zdravější svět™